

بررسی موانع صادرات محصولات کشاورزی و ظرفیت بازارهای منطقه

نشست کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق بازرگانی تبریز با دو محور «بررسی مشکلات صادرات محصولات کشاورزی آذربایجان شرقی» و «بررسی ساختار تجارت خارجی و شناسایی ظرفیت‌ها و فرصت‌های تجاری در بازارهای عراق، ترکیه، قزاقستان و سایر کشورهای هدف» برگزار شد و طی آن، موضوعاتی همچون رفع تعهد ارزی، تأمین سرمایه‌ی در گردش واحدهای فرآوری، تسهیل امور گمرکی، مشکلات حمل‌ونقل و توقف کامیون‌ها در مرزها، توسعه‌ی بازارهای صادراتی و ارتقای کیفیت، بسته‌بندی و فرآوری محصولات کشاورزی مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

لزوم هموارسازی توسعه بازارهای صادراتی محصولات کشاورزی استان

سید یوسف حسینی، رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به محورهای این نشست گفت: مشکلات رفع تعهد ارزی و صادرات محصولات کشاورزی از یک سو و بررسی ساختار تجارت خارجی کشورهایی همچون عراق، ترکیه و قزاقستان و شناسایی فرصت‌های تجاری این کشورها برای ایران از سوی دیگر، در دستور کار کمیسیون قرار گرفته است.

وی افزود: با توجه به اهمیت محصولات کشاورزی در اقتصاد شهرستان‌های استان، از فرمانداران و مسئولان شهرستان‌های اهر، بناب، مراغه و ملکان نیز دعوت شده است تا مشکلات موجود از نزدیک بررسی و راهکارهای عملیاتی برای آنها ارائه شود.

حسینی با انتقاد از تداوم مشکلات مربوط به رفع تعهد ارزی اظهار کرد: سال‌هاست فعالان اقتصادی درباره مشکلات این حوزه صحبت می‌کنند، اما هنوز چاره اساسی برای آن اندیشیده نشده است. رفع این موانع می‌تواند به صادرکنندگان محصولات کشاورزی برای حفظ و توسعه بازارهای خارجی کمک کند.

وی با اشاره به محدودیت ایجادشده در برخی مسیرهای صادراتی افزود: در شرایطی که بخشی از مسیرهای سنتی تجارت با محدودیت مواجه شده اند، بازار روسیه همچنان در دسترس است و باید از این ظرفیت و در مقیاسی وسیع‌تر، از بازار اتحادیه اقتصادی اوراسیا استفاده کنیم.

رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق تبریز، بازار روسیه را دارای ظرفیت قابل توجه برای محصولات کشاورزی استان دانست و گفت: روسیه به تنهایی ظرفیت بالایی برای واردات کشمش دارد و اگر بازار کشورهای اوراسیا را نیز در نظر بگیریم، با ظرفیت بسیار بزرگی روبه‌رو هستیم. البته استفاده از این بازارها مستلزم ارتقای مستمر کیفیت محصولات و کاهش قیمت تمام شده است.

وی با بیان اینکه محصولات کشاورزی استان از نظر طعم و مزه از مزیت مناسبی برخوردارند، ادامه داد: مشکل اصلی ما در بخش‌هایی مانند بسته‌بندی و فرآوری است و برای حضور پایدار در بازارهای خارجی باید این ضعف‌ها برطرف شود.

حسینی همچنین خواستار تزریق منابع بانکی برای حمایت از بخش کشاورزی و صنایع فرآوری شد و گفت: با توجه به حجم تولید محصولات باغی، باید واحدهای فرآوری توان خرید محصول از باغداران را داشته باشند تا بتوان محصول را فرآوری و در زمان مناسب صادر کرد.

وی مشکلات لجستیکی و توقف کامیون‌ها در مرزها را یکی دیگر از موانع جدی صادرات دانست و افزود: کامیون‌های صادراتی گاهی چند هفته پشت مرزها متوقف می‌شوند، در حالی که صادرکننده باید هزینه سنگین خواب کامیون را پرداخت کند و از طرف دیگر، محصول تازه نیز در این مدت با افت کیفیت مواجه می‌شود. با این شرایط نمی‌توان انتظار داشت صادرات محصولات کشاورزی رقابت‌پذیر باقی بماند.

راهکارهای مدیریت بازار محصولات کشاورزی استان

رحیم روایی، مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی، با اشاره به دغدغه‌های مطرح شده در جلسات تنظیم بازار گفت: در بررسی‌های انجام شده، مسائل مهمی شناسایی و برای مدیریت شرایط موجود دو تا سه پیشنهاد مشخص مطرح شده است.

وی با اشاره به حجم تولید محصولات باغی استان افزود: در حال حاضر حدود ۳۲۰ تا ۳۵۰ هزار تن انگور و ۶۰۰ تا ۶۵۰ هزار تن سیب در استان در حال برداشت است. پیش از این نیز در محصولاتی مانند سیر با مشکلاتی مواجه بودیم و امیدواریم برگزاری این جلسات بتواند به ارائه راهکارهای عملیاتی و کاهش مشکلات تولیدکنندگان منجر شود.

روایی ادامه داد: در حوزه امنیت غذایی و تنظیم بازار سه پیشنهاد مشخص داریم و لازم است کارخانجات، بخش دولتی و مجموعه‌های مرتبط با توسعه بخش کشاورزی استان به صورت هماهنگ برای اجرای آنها اقدام کنند.

وی تأمین سرمایه در گردش واحدهای فرآوری را نخستین پیشنهاد عنوان کرد و گفت: این فرآیند ممکن است زمان‌بر باشد و شاید نتواند در کوتاه مدت همه مشکلات را حل کند، اما باید بررسی کنیم بانک‌های استان تا چه میزان امکان تأمین منابع و حمایت از واحدهای فعال را دارند.

مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی، تسهیل امور گمرکی را دومین راهکار دانست و افزود: پیشنهاد ما این است که میزان رفع تعهد ارزی برای این بخش از ۱۰۰ درصد به ۵۰ درصد کاهش پیدا کند. این پیشنهاد به استاندار ارائه شده و مقرر است برای بررسی در هیئت دولت مطرح شود.

وی توسعه بازار محصولات کشاورزی را سومین و مهم‌ترین محور عنوان کرد و گفت: برخی محصولات استان پیش از این به بازارهایی مانند پاکستان و هند صادر می‌شد، اما به دلیل مشکلات موجود در مرزها، صادرات با محدودیت‌هایی روبه‌رو شده است. در مقابل، روسیه بازار مناسبی برای میوه تازه محسوب می‌شود و باید از این ظرفیت استفاده کنیم.

روایی با اشاره به ضرورت برنامه‌ریزی برای صادرات انگور و کشمش افزود: باید از هم‌اکنون برای ماه‌های آینده و صادرات انگورهای فرآوری شده برنامه داشته باشیم. بخش مهمی از کشمش استان نیز از طریق بنادر جنوبی به کشورهای عربی صادر می‌شود و لازم است برای حفظ این بازار و یافتن مسیرهای جایگزین چاره‌اندیشی شود.

وی تأکید کرد: یکی از اولویت‌های فعلی باید تأمین اعتبار برای حمایت از کارخانجات و واحدهای فرآوری باشد تا بتوانند محصولات باغداران را جذب کرده و مانع ایجاد فشار مضاعف در بازار شوند.

توقف کامیون ها در گمرکات هزینه صادرات را افزایش داده است

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز، ضمن قدردانی از اقدامات سازمان جهاد کشاورزی، اتاق بازرگانی تبریز و سایر دستگاه های مرتبط، خواستار حمایت جدی تر بانک های عامل از بخش کشاورزی و صنایع فرآوری شد.

وی با انتقاد از توقف خودروهای حامل محصولات صادراتی در گمرکات گفت: توقف کامیون ها و طولانی شدن فرآیندهای گمرکی، هزینه های زیادی به صادرکنندگان تحمیل می کند و در مورد محصولات کشاورزی تازه، خطر افت کیفیت و فساد محصول نیز وجود دارد.

جعفری بر ضرورت کاهش هزینه های گمرکی و تسهیل صادرات تأکید کرد و افزود: دستگاه های دولتی و وزارتخانه های مرتبط باید در بازارهای هدف از محصولات ایرانی حمایت کنند و بانک هایی همچون توسعه تعاون، صادرات و کشاورزی نیز باید متناسب با ظرفیت های خود تسهیلات لازم را در اختیار فعالان این بخش قرار دهند.

در شرایط فعلی باید ماندگاری محصولات را افزایش دهیم

طاهر روحی، معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی نیز با اشاره به شرایط موجود در تجارت خارجی گفت: در شرایط فعلی هم در مرزها، هم در تأمین مواد اولیه، هم در بازارهای هدف و هم در حوزه حمل و نقل با مشکلاتی روبه رو هستیم و باید برای عبور از این دوره، مجموعه دستگاه ها و بخش خصوصی در کنار یکدیگر قرار گیرند. وی با تأکید بر لزوم حمایت بانک ها از واحدهای بخش خصوصی، افزود: یکی از راهکارهای عملیاتی این است که منابع لازم در اختیار واحدهای فرآوری قرار گیرد تا سیب، انگور و سایر محصولات قابل فرآوری به محصولاتی مانند کنسانتره تبدیل شوند. با این اقدام می توان زمان نگهداری محصول را افزایش داد و منتظر شرایط مناسب تر و افزایش تقاضا در بازارهای هدف ماند تا میزان ضرر و زیان کاهش یابد.

روحی همچنین خواستار اولویت دادن گمرکات به تسهیل صادرات سیب و انگور شد و گفت: در حوزه مرزها و گمرکات باید همراهی بیشتری صورت گیرد تا سرعت صادرات محصولات افزایش پیدا کند.

وی از توافق با بانک کشاورزی برای اختصاص بخشی از منابع موجود به استان خبر داد و افزود: علاوه بر تسهیلات بانکی، سازمان جهاد کشاورزی نیز می تواند از ابزارهایی همچون خرید ویژه یا خریدهای مدت دار استفاده کند. توسعه کشت قراردادی نیز باید به عنوان یکی از راهکارهای اساسی بخش کشاورزی مورد توجه قرار گیرد. روحی همچنین از پیشنهاد راه اندازی «گمرک سیار» در استان خبر داد و گفت: این پیشنهاد برای نخستین بار در استان مطرح شده، اما هنوز به مرحله اجرا نرسیده است. امیدواریم با اجرای آن، بخشی از فرآیندهای مربوط به صادرات و واردات تسهیل و زمان انجام تشریفات گمرکی کاهش پیدا کند.

ضرورت یافتن بازارهای جدید برای محصولات باغی

در بخش دیگری از نشست، فرمانداران شهرستان های اهر، ملکان و بناب و معاون برنامه ریزی فرمانداری مراغه به تشریح وضعیت تولید و بازار محصولات باغی شهرستان های خود پرداختند.

بر اساس گزارش های ارائه شده، بارش های مناسب موجب افزایش تولید برخی محصولات کشاورزی از جمله سیب، انگور و کشمش شده است، اما همزمان نبود بازار مناسب صادراتی، محدودیت های موجود در برخی بازارهای هدف و مشکلات تردد کامیون ها در مرزها، فروش محصولات را با چالش مواجه کرده و بخشی از تولیدات در دست باغداران باقی مانده است.

مسئولان شهرستانی با اشاره به اینکه توقف طولانی کامیون ها در مرز می تواند موجب فساد یا افت کیفیت محصولات شود، تأمین سرمایه در گردش برای واحدهای فرآوری استان را از راهکارهای فوری برای مدیریت شرایط موجود عنوان کردند تا این واحدها بتوانند محصولات باغداران را خریداری و پس از فرآوری، برای مدت طولانی تری نگهداری کنند.

رفع مشکلات تعهدات ارزی، حمایت جهاد کشاورزی از طریق پیش خرید محصولات و اختصاص تسهیلات به واحدهای تولیدی و فرآوری از دیگر درخواست های مطرح شده از سوی مسئولان شهرستان ها بود.

تأمین سرمایه در گردش با توجه به محدودیت منابع دنبال می شود

در ادامه، مدیران بانک های عامل حاضر در نشست ضمن تشریح وضعیت منابع و تسهیلات، به محدودیت های شبکه بانکی در تأمین مالی واحدهای تولیدی و فرآوری اشاره کردند.

بحری پور، معاون ارزی بانک ملی، با بیان اینکه بخش عمده منابع بانک تاکنون مصرف شده است، گفت: بانک ها در پرداخت تسهیلات با محدودیت ها و ضوابطی روبه رو هستند و امکان عبور از این ضوابط وجود ندارد؛ بنابراین در کنار منابع بانکی باید به فکر روش های جایگزین تأمین مالی نیز باشیم. وی افزود: ممکن است هزینه تأمین مالی از برخی مسیرهای جایگزین بیشتر باشد، اما در شرایط محدودیت منابع، استفاده از این ظرفیت ها نیز می تواند بخشی از نیاز واحدها را برطرف کند.

نادر علیزاده، رئیس بانک توسعه صادرات استان نیز از آمادگی این بانک برای پرداخت تسهیلات سرمایه در گردش خبر داد و گفت: واحدهایی که گردش مالی و سابقه عملیاتی نزد بانک ندارند، برای دریافت تسهیلات با محدودیت مواجه خواهند شد؛ با این حال بانک آماده است به واحدهای فرآوری که عملکرد و سابقه مالی مناسبی نزد بانک دارند، تسهیلات سرمایه در گردش پرداخت کند.

سایر مدیران بانکی حاضر در جلسه نیز ضمن تشریح وضعیت منابع خود، بر وجود محدودیت های اعتباری تأکید کرده و راهکارهای ممکن برای حمایت از واحدهای فرآوری و تأمین سرمایه در گردش مورد نیاز خرید محصولات باغی را مورد بررسی قرار دادند.

در جمع بندی این نشست، بر ضرورت پیگیری همزمان سه محور «تأمین سرمایه در گردش و حمایت از واحدهای فرآوری»، «رفع موانع گمرکی، لجستیکی و تعهدات ارزی» و «توسعه بازارهای صادراتی و بهره گیری از ظرفیت کشورهای همچون روسیه، عراق، ترکیه، قزاقستان و بازار اوراسیا» تأکید شد؛ اقداماتی که می تواند ضمن کاهش فشار بر باغداران، زمینه حفظ و توسعه بازارهای صادراتی محصولات کشاورزی آذربایجان شرقی را فراهم کند.